

Obavijesti, prikazi knjiga

News, Retrospects

IN MEMORIAM
Prof. Branka Pilar-Svoboda
(1920.-2005.)
Oproštaj na Mirogoju
2. ožujka 2005.

*Poštovana obitelji, tužni
skupe!*

Vijesti o smrti bliskih osoba, prijatelja ili suradnika uvijek nas iznenaduju i zateku nespemne, a što smo stariji to ih teže prihvaćamo. Tako je bilo i ovih dana kada je do nas stigla vijest o konačnom odlasku, posljednje iz svojega naraštaja, osobe koja je desetljećima bila utjelovljenje struke čeljusne kirurgije i Klinike za kirurgiju čeljusti, lica i usta u Zagrebu, gospođe profesor Branke Pilar-Svobode. Svi mi koji smo godinama s njom surađivali na Klinici za kirurgiju čeljusti lica i usta na Šalati znali smo da je njezino zdravstveno stanje vrlo loše i da se svakoga dana može dogoditi ono najgore, ali nitko o tome nije želio misliti. No sudbina malokad vodi računa o našim željama i uzima kad ona to zaželi, redom koji nitko ne može objasniti i u kojem ne postoje pravila.

Može se bez ustručavanja reći da je smrću profesorice Branke Pilar-Svobode završeno jedno razdoblje stvaranja i stasanja maksilofacijalne kirurgije u Hrvatskoj i da je na tim čvrstim temeljima bilo nešto lakše razvijati struku do razina na kojima se ona danas nalazi.

Iako je između mojega naraštaja oralnih kirurga i naraštaja osnivača maksilofacijalne kirurgije i starijega naraštaja oralnih kirurga postojala znatna razlika u dobi, mogu sa sigurnošću i zadovoljstvom reći da primjera takva razumijevanja i suradnje između dviju srodnih struka i različitih naraštaja u našoj sredini nije bilo. Mlađi je naraštaj poštivao stariji, a stariji je prepoznao vrijednosti mlađih. Svi smo znali gdje nam je mjesto, a osnovni cilj bio je pomoći bolesniku. Uspostavili smo besprijekoran odnos učitelja i učenika, što je rezultiralo vrsnom suradnjom i razumijevanjem. Živjeli smo zajednički za struku i Kliniku bez obzira na to kojem smo naraštaju pripadali. To se je često odražavalo na našim obiteljima, kojima smo nedostajali i koje su naš posao prihvaćale, ali nas često nisu mogle razumjeti.

Prof. Pilar, naša Pilarica, kako smo ju mi mlađi nazivali, bila je liječnica široke stručne i opće naobrazbe. Izvan struke voljela je svoje kćeri i unuke, glazbu i kazalište, umjetnost, književnost i svoje kućne ljubimce. U svakodnevnome životu više se je družila s knjigom i svojim ljubimcima nego s ljudima. U struci je bila energična nastupa, koji ponekad nije bio razumljiv ni pacijentima niti suradnicima. No tako se je činilo samo onima koji je nisu uspjeli ili nisu htjeli razumjeti. Svi mi koji smo s njom uspjeli uspostaviti suradnju i razumijevanje shvatili smo

da se iza prividne tvrdoće njezina nastupa skriva vrlo osjetljiva osoba, što smo često imali prigode vidjeti kada bi plakala ili patila zajedno s bolesnikom, kada bi slušala naše probleme ili kada bi se upuštali u rasprave o struci, glazbi, umjetnosti, obitelji i djeci.

Posvetila je svoj život Klinici za kirurgiju čeljusti lica i usta radeći neumorno sve do svojega umirovljenja godine 1978.

Rođena je u Slavonskome Brodu 30. studenoga 1920. Matuirala je u Slavonskoj Požegi 1939. godine. Diplomirala je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu 1945., a zatim položila specijalistički ispit iz stomatologije 1951., pa iz maksilofacijalne kirurgije 1971. Disertaciju pod naslovom "Rast i razvoj čeljusti kod urođenih rascjepa usne i nepca" obranila je godine 1967., a rehabilitacijski rad pod naslovom "Hemihipertrofične i hemiartrofične unilateralne deformacije lica i ličnog skeleta" godine 1972. Na Stomatološkoj klinici na Šalati, iz koje je poslije nastao i Stomatološki fakultet u Zagrebu i Klinika za kirurgiju čeljusti lica i usta, volonterski je radila kao apsolvantica medicine od godine 1944. Zadnjih godina Drugoga svjetskog rata pomagala je u liječenju mnogobrojnih ranjenika koji su tih godina zauzeli cijelu zgradu Klinike na Šalati. Bavila se maksilofacijalnom kirurgijom, stomatologijom i anesteziologijom, pa je tako bila anesteziologinja sve do dolaska na Kliniku prof. Vere Arko godine 1964. Kad je akademik Ivo Čupar pripremao svoje životno djelo "Kirurgija glave i vrata" u 3 dijela prof. Pilar-Svoboda uradila je zamašan dio posla i pomogla da se knjige objave. Nakon odlaska u mirovinu suočila se s bolešću koja joj je ograničavala komunikaciju s najbližima. Kao dinamičnoj osobi takav je život za nju bio osobito težak teret koji je ponekad jedva nosila. Sudbina joj nije dopustila da zajedno s Ivnom i Mirmom duže uživa u svojim unucima.

U Klinici za kirurgiju čeljusti lica i usta, danas na novoj lokaciji u Kliničkoj bolnici "Dubrava", malo je toga kao što je bilo ne tako davno na Šalati. Ostao je namještaj iz znamenite knjižnice u kojoj su se održavali jutarnji sastanci i događalo sve što je bilo važno za Kliniku, i još nekolicina nas koji smo poznavali prof. Pilar.

Odlaskom prof. Pilar nestao je naraštaj doajena maksilofacijalne i oralne kirurgije no njihova imena i njihov duh trajno će postojati u nama koji ostajemo. Bio je to naraštaj koji je zbog opsega posla malokad stigao pogledati u zvijezde, a kamoli misliti da ne ide malen ispod zvijezda, kao što to piše jedan od hrvatskih pjesnika. Mi koji smo imali sreće od njih učiti i s njima surađivati znamo koliko su bili veliki i njihov prelazak u prah prihvaćamo kao prelazak u zvijezde koje će trajno svijetliti u našim srcima, u hrvatskoj maksilofacijalnoj i oralnoj kirurgiji, pa i hrvatskoj stomatologiji. Oni su to svojim radom, savješću i ljudskošću zaslužili.

Draga gospođo Pilar. Neka Vam je laka hrvatska gruda i pokoj Vam vječni!

Goran Knežević